

Zarja izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob polu enajstih dopoldne. — Naročnina z dostavljanjem na dom ali po pošti K 1'50. Posamezna številka 6 v. Letna naročnina K 18'—, polletna K 9'—, četrtletna K 4'50. — Za inozemstvo K 30'— . — Naslov: Upravišтво „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6, II. nadstr. Uradne ure za stranke od 11.—12. dopoldan in od 6.—7. zvečer.

ZARJA

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo v Ljubljani sprejema vse uredniške rokopise, ki jih ne vrača. — Upravišтво sprejema naročnino in inserate. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Cena inseratom: Enostopna petstirica 20 vin., pogojeni prostor 25 vin., poslana in razglasi 30 vin. — Naslov: Uredništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ul. 6, II., uradne ure za stranke od 9.—12. dop. in od 1/26.—1/27. zv. — Reklamacije poštnine proste

Štev. 100.

V Ljubljani, v torek dne 3. oktobra 1911.

Leto I.

Morala in sila.

Italija je v čistem miru napadla Turčijo natančno tako kakor napada abruški ropar mirnega potnika, ki hodi svojo pot in ne sluti, da se mu izza bližnje skale pomoli samokres pred nos. Ali je Turčija kaj zakrivila Italiji? — Ne. Ali je Turčija kaj dolžna Italiji? — Ne. Ali ima Italija kaj zahtevati od Turčije? — Ne.

Ali Italiji je prišlo na misel, da hoče imeti Tripolitanijsko, dvakrat tako veliko deželo kakor Nemčija v severni Afriki. Imeti jo hoče, ker imajo tudi druge države kolonije. Imeti jo hoče, ker od Sicilije ni daleč do Tripolitanijske. Imeti jo hoče, ker se tam s časom morda najdejo kakšni rudniki, ker bi se dali nekateri deli te dežele poljedelsko izkoristiti. . . . Skratka imeti jo hoče. To je njen razlog in povod.

Toda Tripolitanijska ima svojega pravnega gospodarja: Turčijo. Tripolitanijska je turška last. Učili pa so nas, da je lastnina sveta. Vsa sedanja družba, ki jo imenujemo kapitalistično, ima svetost lastnine za podlago. Delavec, ki ukrade klobaso, je storil hujši greh kakor stavbinski podjetnik, ki porabi iz baženosti strohnel les za ožer in malomarno zakrivil smrt zidarjev. Za klobaso, ki jo dobi živ človek, je deset kron navadno zadostna pokora; za kamen, ki zadene mrtvo šipo, diktirajo sodniki kapitalistične družbe po celo leto ječe in še več. Tatvina je tudi po cerkvenih naukih pregrešna; rop se kaznuje na tem in na onem svetu. Tukaj imamo v ta namen sodnike in biriče, tam pa Belcebuba in druge hudiče.

Pregrešek proti lastnini je nečasten. Če si v dvoboju ubil človeka, ostaneš kavalir. Če si v živalski strasti iz nezmislne ljubosumnosti zaklal ženo, si „rešil svojo čast“ in jo nisi lahko v vsakem salonu kakor briljantne gumbe na srca. Če pa ukradeš hlebec kruha, ker imaš doma otroke, ki že štirinajst ur niso jedli ali pa krono, ker imaš mater na smrtni postelji, pa bi ji rad olajšal zadnje uro, si storil sramotno dejanje in zapravlil svojo čast.

Tudi Italija je pravna država na kapitalistični podlagi. Tudi v njej velja svetost lastnine. Tudi njeni sodniki obsojajo, njeni sodniki obsojajo in njeni jetnišničarji zapirajo roparje in tatove. . . . Kdo pa bo obsodil in kaznoval italijansko državo, ki očitno ropa, kar ni njeno?

V Evropi so še druge države, enako krščanske in enako kapitalistične kakor Italija. Ostale so „nevtralne“. Pravijo: Če je Turčija dovolj močna, da brani svoje, je ne bomo ovirale. Seveda ne ve nihče, kaj bi rekla, če bi ne vedele, da Turčija ni dovolj močna. Ali če bi se zgodilo kaj nepričakovanega. Če bi

bila Italija tepena. In če bi jo Turčija hotela tedaj kaznovati, kakor se v navadnem življenju kaznuje ropar, bi gotovo marsikatera krščanska država opustila svojo nevtralnost in ustavila turško roko.

Turčiji se godi krivica. Če je Turčija simpatična ali antipatična, če je ona vedno pravično ravnala — to so reči, ki nimajo z vprašanjem pravice v tej zadevi nič opraviti. V tripolitanski aferi se godi Turčiji očitna krivica. In kdo naj štiti? Razposlala je vsem vladam, ki so ji kdove kolikokrat zatrjevale svoje prijateljstvo, lepo okrožnico, v kateri dokazuje, da se ji resnično godi velika krivica. Ta okrožnica se bo še v poznih časih lahko čitala v arhivih, ali Turčiji ne bo rešila Tripolitanijske.

Turčiji se godi krivica. Zakaj? . . . Zato ker je slabše. Zato jo tudi mora trpeti.

Italija dela krivico. In jo sme delati. Zakaj? . . . Zato, ker je močnejša.

Kje ostane morala? Tam, kjer je večja moč! — Etika si domišlja, da piše človeški družbi zakone na podlagi vsakovrstnih idealov, v resnici pa caplja kakor maroder za tolpami roparjev in njen glas je glas vpajočega v puščavi. Kreпки silniki stopajo s trdimi koraki po poti, ki si jo izbirajo sami in etika jim nastavlja pest.

Napram Turčiji je Italija močna, ker ima več ladij in kanonov in ker pošlje v Tripolitanijsko lahko več vojakov. Ali sila ne tiči vedno v puškah in bajonetih. Drugačna sredstva so včasih še več veljavna. Tudi kapital je sila, pa ne manjša od križark in strojnih pušk. Silnejši je kapitalizem, militarizem pa je le njegov sluga. Italijanski topovi ne bombardirajo Tripolisa in italijanske križarke ne uničujejo turških torpedovk zaradi „domovine“; niti ne zaradi militarizma in marinizma italijanskega kraljevstva. Ugrabitelj imajo Tripolitanijsko in jo izročijo italijanskemu kapitalizmu. Kadar mu jo predlože pred noge, so admirali in generali, mornarji in vojaki opravili svoje delo. Koliko jih bo doslej našlo prezgodnji grob v sredozemnem morju ali pod peskom afričanske puščave, ni kapitalizmu nič mar. Tistim ki se vrnejo, bo dal naslov junakov in nekoliko kolajn. Sam pa bo pobasal zemljo in rudnike, gradil bo železnice, ustanavljal tovarne, redil živino in pomnoževal svoj profit. Pa se ne bo prav nič brigal, po kakšni moralni si je napolnil bisago.

Največja sila sedanjega zemeljskega sveta je kapitalizem. Zato velja njegova pravica, in kar dela, je moralno. Delavstvo, ki mu je naložena dolžnost, da se bojuje z njim, ker se ga mora rešiti, če noče, da bo potlačeno na nižnjo žival, pa mora razumeti nauk, ki se je že dostikrat ponovil in ki mu ga zopet daje italijansko turška vojna: Pravica je tam, kjer

je večja moč. Danes je „krivično“, če zahtevajo delavci nekoliko boljši kruh, „krivica“, če se združujejo, „krivica“, če demonstrirajo, „krivica“, če hočejo šol za svoje otroke. Vse je krivično, ker je sila na strani kapitalizma. In vse kar žele, je zaradi tega „nemoralno“. Nobena etika ne izpremeni tega. Toda naj se delavstvo tako organizira, da bo močnejše od kapitalizma, naj telebne zlato tele ob tla, naj osvoji delu gospodstvo sveta, naj osnuje popolnoma novo družbo, pa bo pravično vse, kar je storilo. In moralno bo . . .

Italijansko turška vojna.

Vesti o vojnih dogodkih bo treba zasledovati z veliko previdnostjo, zlasti če bodo operacije trajale dalje. Kajti že sedaj, ko se je vojna komaj pričela, se lahko opazuje, da se brzojavljiva vsaj trikrat toliko laži kakor resnice. Italija in Turčija ne tekmujejo le na bojišču in na morju, temveč tudi na polju reporterskih laži. Sumljivo je v prvi vrsti vse, kar se napoveduje in prerokuje. Ali niti poročilom o dogodkih ni mogoče meni nič, tebi nič verjeti, ker si preveč nasprotujejo.

Če zatrjuje Italija vsak dan nanovo, da noče delati komedij na Balkanu, je pač verjetno, da ima tukaj nekoliko več strahu, ker druge države, ki imajo tudi star apetit na razne balkanske kose, ne bi mogle mirno gledati, če se tam razvijejo kakšne resne homatije. Italijanska vlada morda čuti, da nima dovolj moči za atentat na evropsko Turčijo; nikakor pa ni verjetno, da ne bi imela dobre volje pohrustati Albanijo, če bi šlo. In za vsako prisego, da hoče mirovati v Evropi, tiči vendar nekaj upanja, da se kaj vžge na Balkanu, kar bi ji dalo priliko, da bi šla „gasit“ pa mimogrede kaj jemati „za spomin“.

Mogoče, da se razprši strah, kajti v zadnjih poročilih je mnogo govora o posredovanju veselil. Ali vse te vesti so meglene in zelo diše po diplomatskih manevrih in — po borznih spekulacijah. Malo pomeni, če se posamezni poslaniki in ministri shajajo in konferirajo. Deloma so to navade, deloma pa hočejo, da bi izgledalo, kakor da res kaj delajo. Diplomatična svara malim balkanskim državam pa tudi ne zagotavlja miru. V Atenah in Sofiji, Beogradu in na Cetinju, v Bukarešti in na Kreti vidijo, da je Italiji dovoljeno izrabljati turško slabost, pa jim bo težko dopovedati, da ne smejo Grki, Srbi, Bolgari i. t. d. storiti tega, kar so storili Italijani — če namreč morejo.

Dočim prihajajo iz diplomacije prazne besede, so pa bojne vesti postale resne. Kakor je videti, je Turčija opustila prvotno rezervno in stori ne glede na italijansko premoč, kolikor le more. Iz Carigrada prihajajo vesti o ne-

katerih turških uspehih. Tudi če bodo potrjene, še ne pomenijo nič odločilnega, vendar pa kažejo, da turška slabost ni tako velika, kakor se je zdelo prvi hip in da bodo imeli Italijani še kaj drugega delati kakor nadlegovati svet vsako uro s svojimi sumljivimi telegrami o „navdušenju ljudstva in rezervistov“.

Italijanskim zatrjevanjem, da noče kaliti miru v Evropi, je v čudnem nasprotju ponovljena vest, da so italijanske ladje bombardirale Prevezo in izkrcala večje število vojakov v Epiru. Da bi bilo tudi to potrebno za — okupacijo Tripolitanijske, ne verjamejo niti v Rimu, kaj še da bi verjeli drugod!

Splošna mobilizacija.

Carigrad, 2. oktobra. Vojno ministristvo je ukazalo mobilizacijo redifov v šestnajstih okrajih Male Azije.

Carigrad, 2. oktobra. Vsled vesti iz Preveze je ukazana splošna mobilizacija.

Ustavljeno bombardiranje.

Pariz, 2. oktobra. Bombardiranje Tripolisa se je ustavilo. Turki vedo, da se na obali ne bodo mogli uspešno upirati, pripravljajo pa najsrdečiji odpor v deželi.

Uničene italijanske ladje?

Pariz, 2. oktobra. Pred Tripolisom so Turki streljali na dve italijanski ladji in ju potopili.

Pred Prevezo? — Kaj je res?

Carigrad, 2. oktobra. Vali iz Janine javlja, da so Italijani bombardirali Prevezo in poškodovali nekoliko hiš ter da so blizu Preveze, kamor ne dosegajo streli iz trdnjave, izkrcali 1600 mož. Djavid paša je dobil ukaz, da odkoraka z desetimi bataljoni proti Italijanom.

Rim, 2. oktobra. Oficijozna „Agenzia Stefani“ odločno zanika, da bi bili Italijani izkrcali vojaštvo na turških tleh.

Turška mornarica.

Carigrad, 2. oktobra. Turška mornarica je koncentrirana v Dardanelah. Mornariško ministristvo naznanja, da je dalo ugasniti vse signale luči pred Dardanelami. Vhod v Dardanele je zabranjen.

Carigrad, 2. oktobra. Po mestu je razširjena govorica, da so imele nekatere bojne ladje, preden so priplule v Dardanele, boj z italijanskimi ladjami. Uradnih vestipa o tem spopadu ni.

V sueškem prekopu.

London, 2. oktobra. Turška vlada je naznanila, da je dala ugasniti vse luči v sueškem prekopu.

MAKSIM GORKIJ:

Mati.

Socialen roman v dveh delih.

Resnica hodi tajno po zemlji, gnezda si išče med ljudstvom. . . . gosposki je kakor nož in ogenj, ker je ne more prijeti, ne da bi se urezala in ožgala! Resnica vam je dobra prijateljica, a gosposki — zakleta sovražnica!

V množici je spet zadonelo nekaj vzklikov.

— Poslušajte, ljudje krščanski! . . .
— Ehi, brat, smrt ti ne odide. . . .
— Kdo te je izdal? . . .
— Pop! — je dejal eden stražarjev.
Dva kmeta sta krepko zaklela.
— Pozor, otroci! — se je oglasil svarilen glas.

XVI.

K množici je korakal policijski komisar, visok, krepak človek, okroglega obraza. Čepico je imel na stran potisnjeno, na eni strani brke kvišku zavihane, na drugi spuščene navzdol, vled tega je bil ves obraz popačen in pokazen s topim, mrtvim nasmehom. V levi roki je nesel sabljo, z desnico je široko mahal po zraku. Slišali so se njegovi težki in trdi koraki. Množica se je razmikala pred njim. Nekaj mrkega se je pojavilo na obrazih. Šum se je polegaj, kakor da bi bil zlezal v zemljo. Mati je čutila, da se ji koža na čelu trese in da je v očeh postalo vroče. Znova je hotelatja, med

množico, sklonila se je naprej in obstala v napeči pozi.

— Kaj je? — je vprašal komisar, obstal pred Ribinom in ga meril z očmi. — Zakaj mu niste zvezali rok? Govorite!

Njegov glas je bil visok in zvonek, a brezbarven.

— Uklenjen je bil. . . . ampak ljudstvo ga je razvezalo! — je odgovoril eden stražnikov.

— Kaj? Ljudstvo? Kakšno ljudstvo?

Komisar je pogledal ljudi, ki so ga obdajali v polkrogu. In z enakomirnim glasom je nadaljeval:

— Kdo je to ljudstvo?

Z ročajem svoje sablje je sunil modrookega kmeta v prsi.

— Ali si ti, Čumakov, ljudstvo? No, in kdo je še? Ti, Mišin?

Z desnico je zagrabil nekoga za brado.

— Narazen, sodrga! . . . če ne vam. . . . vam pokažem!

Na njegovem obrazu in v njegovem glasu ni bilo opaziti niti sledu razdraženosti in grožnje, z mrtvim mirom je govoril in bil ljudi z navadnimi udarci svojih krepkih, dolgih rok. Ljudje so se mu odmikali, klonili glave in obračali v stran svoje obraze.

— No? Ali bo kaj? — se je obrnil k policajema, — Uklenite ga!

Činične psovke je stresal, znova pogledal na Ribina in mu dejal:

— Roke na hrbet. . . . ti!

— Ne dam si uklepati rok! — je dejal Ribin. — Na beg ne mislim, in tudi z rokami ne bijem. . . . čemu bi me uklepali?

— Kaj? — je vprašal komisar in pristopil k njemu.

— Zadoosti ste že mučili ljudstvo, zverinel — je s povišanim glasom nadaljeval Ribin. — Tudi vam se bliža rdeči dan. . . .

Komisar je stal pred njim in vihajoč si brke strmel v njegov obraz. Potem je odstopil za korak in zapel z žvižgajočim glasom začudeno:

— A-a-ah, kaj lajaš, pes?

Nepričakovano naglo in krepko je udaril Ribina v obraz.

— S pestjo ne ubiješ resnice! — je zakričal Ribin in pristopil k njemu. — Kje imaš pravico, da me biješ, pes garjavi!

— Kaj? Ne smem? — je zatulil komisar.

Znova je zamahnil z roko proti Ribinovi glavi. Ribin je počenil udarec ga ni dosegel, in komisar je omahnil ter komaj obstal na nogah. V množici se je nekdo glasno zarezal in zopet je zagrmel glas Mihajlov:

— Ne predrznaj se, rečem ti, ludič!

Komisar se je ozrl — ljudje so se mrko in molče strnili v tesan, teman obroč. . . .

— Nikita! — je glasno zaklical. — Nikita, hej!

Iz množice je stopil zajeten kmet srednje postave v kratkem kožuhu. Sklonivši svojo veliko kosmato glavo je gledal k tlom.

— Nikita! — je počasi dejal komisar in

vihal brke. — Daj mu eno za uho. . . . ampak pošteno!

Kmet je stopil naprej, se ustavil pred Ribinom in vzravnal glavo. Ribin mu je zalučal v obraz težke, resnične besede.

— Glejte, ljudje božji, kako vas zverine davijo z vašimi rokami. . . . Glejte in premislite!

Kmet je počasi vzdignil roko in ga leno udaril po glavi.

— Kaj, tako, ti pes? — je zarjovel komisar!

— Hej, Nikita! . . . — so polglasno zavneli glasovi v množici. — Ne spozabi se!

— Udari, pravim! — je zakričal komisar in sunil kmeta v vrat.

Kmet je stopil v stran in mrko dejal sklonivši glavo:

— Nič več. . . .

— Kaj?

Obličeje komisarjevo je zatrepetalo, zatepal je z nogami in skočil nad Ribina. Zamolkol je padel udarec, Mihajlo je omahnil, nastavil roko, a z drugim udarcem ga je komisar podrl na tla in ga rjoveč bil z nogami v prsi, bok in v glavo.

Množica je razdraženo zamrmrala, se zamajala in pomikala proti komisarju; komisar je opazil, odskočil in potegnil sabljo iz nožnice.

— Taki ste? Puntati se hočete? A-a? . . .

Glas se mu je tresel, ječal in se mu nenadoma odlomil. . . .

(Dolje.)

Na Jadranskem morju.

Rim, 2. oktobra. V Jadranskih vodah je bilo videti več turških torpedov, ki ovirajo promet italijanskih trgovskih ladij. Vojna mornarica je dobila ukaz, napraviti turške torpedovke neškodljive.

Boji na morju.

Carigrad, 2. oktobra. Turško brodogradnje se je spopadlo z italijanskimi ladjami in je uničilo dve italijanski križarki, ki sta se pogreznila.

Rim, 2. oktobra. Po poročilih, ki še niso potrjena, je bila pred Kreta pomorska bitka. Podrobnih vesti ni.

Turški razstavljalni paviljon zažgan.

Pariz, 2. oktobra. Iz Turina poročajo, da je bil turški paviljon na ondodni razstavi zažgan in da je popolnoma zgorel.

(Dalje glej „Zadnje vesti“).

Tripolitanska vojna in balkansko vprašanje.

Belgrajski sodrug Topalović objavlja v berlinskem „Vorwärtsu“ zanimiv članek o nevarnosti požara na Balkanu, ki jo vzbuja tripolitanska vojna med Italijo in Turčijo. Iz članka, ki se peča s posebnimi nalagami socialne demokracije v Avstriji, povzamemo sledeča izvajanja:

Če bo evropska Turčija v nevarnosti, vzplamt zopet zgodovinski boj za Carigrad, za ključ do Azije. Svoj čas je hotel beli ruski medved položiti eno tace na Bospor, drugo na Gibraltar, te nevarnosti ni več. A sedaj je ojačeni angleški imperializem na tem, da položi drugo nogo na Bospor, stoječ z eno nogo prav krepko na Gibraltarju. Boj za Bospor in za Carigrad je še zmerom boj za svetovno gospodstvo. Brezpogojno mora povzročiti evropsko vojno. Pri razdelitvi Azije in Afrike sklenjeni mir ne pomenja nič drugega kot da se strašni boj prenese na evropska tla. Vojna nevarnost je prav sedaj večja kot kdaj poprej.

Kaj hočemo?

Za socialno demokracijo je merodajen le en interes, interes proletariata. Najživejši interes proletariata je ohranitev miru. V danem položaju je naloga socialne demokracije, da služijo temu interesu z naporom vseh svojih sil.

Socialističnim strankam v Avstriji in na Ogrskem pripada usodna naloga, da ukrote in ustavijo domači imperializem. Prepričani smo, da ondodni sodrugi izpolnijo svojo dolžnost. Ampak glasneje kot kdaj prej je treba oznanjati voljo internacionalne: Konec bratomornemu boju med nemškimi in češkimi strankami in strokovnimi društvi! Vsa proletarska sila se mora združiti in koncentrirati, da izvrši svoje visoke naloge. In ne le to. V Avstriji in na Ogrskem obstoji cela vrsta socialno demokratičnih strank in strokovnih društev: nemška, češka, poljska, jugoslovanska, italijanska, ogrska, slovaška, hrvaška, bosensko-hercegovaška. Sedaj je treba enotnega postopanja v vsej monarhiji. Naše geslo je ne le brezpogojen mir in enotnost v Avstriji, temveč združitev vseh socialističnih strank v vsej monarhiji.

Sodrug Tupalović izvaja dalje, da je nevaren evropskemu miru ne le roparski imperializem velevalsti, temveč tudi ekspanzivni nacionalizem balkanskih držav, katerih vsaka bi rada razmikala svoje mejnike. Socialno-demokratične stranke teh dežel čakajo težke naloge. O rešitvi tega vprašanja pravi:

„V tem težavnem položaju je edina rešitev ona, po kateri stremi odnekad demokracija balkanskih dežel: državna združitev balkanskih dežel v gospodarsko enoto. Srbija, Bulgarija, Turčija, Oranagora, Romanijska, Grška naj se združijo v zvezno balkansko republiko. Le tako je izvedljiva čvrsta enota, ki zadošča za gospodarski razvoj in za politično samostojnost. Taka prostovoljna enota bi bila najboljša poročila miru proti imperialističnim stremljenjem Avstro-Ogrske in proti ekspanzijskim slastem sedanjih balkanskih držav. Ta smoter je dosegljiv z brezobzirnim pobijanjem sebičnih monarhističnih, militarističnih in šovinističnih stremljenj v posameznih deželah. Največja moč, ki more ukrotiti šovinistično blaznost balkanskih držav in ki propagira misel združitve je socialna demokracija na Balkanu. Stoprav njen boj zagotovi narodni obstanek in ustvari podlago za mir na Balkanu. To moč, moč socialne demokracije je treba ojačiti.“

NOVICE.

* O rekonstrukciji kabineta se je zadnji čas zopet mnogo pisalo in uginalo. Nemški listi so bili v tem oziru še nekoliko bolj previdni, čemur se pa ni čuditi. Zakaj če se res rekonstruira ministristvo, pride nekoliko listnic iz nemških rok v druge. Precej umevno je,

da se nemški nacionalci ne pehajo za to. Najbolj gostobesedno je bilo češko časopisje. V oficijoznih krogih pa zatrjujejo, da so vse vesti brez podlage, češ da na izpremeh v ministristvu ni misliti, dokler ne najdemo Čehi in Nemci podlage za spravo. Delavstva zaradi tega pač ne boli glava.

* Praški reprezentacijski dom brez dimnika. Restavracijo in kavarino „pri zakonitih milijonih“, kakor je krstilo „Pravo lido“ praški reprezentacijski dom, pri katerem je občina prekoračila proračun za več milijonov, so nameravali otvoriti že svetovalec teden. Ampak slavnostna otvoritev bo pač izostala, ker je zakupnik restavracije opazil, da je v kuhinji pač veliko ognjišče, da pa ni — dimnika. In ker izkušnje kažejo, da je treba z vsake peči odpeljati dim po dimniku, bodo v dograjeni stavbi zvrtili dimnik od pritličja pa do strehe, kar bo milijonsko prekoračenje povečalo le za nekaj novih tisočakov.

* Nadporočnik ustrelil poročnika. Iz Budimpešte poročajo: V nedeljo zjutraj je prišel v stanovanje provizorično vpokojenega domobranskega poročnika Edmunda Lazara postrežek in ga poklical na ulico, češ da ga tam čaka neki častnik. Ko je Lazar stopil iz hiše, je neki nadporočnik potegnil iz žepa revolver in ustrelil nanj. Lazar se je zgrudil, napadalec pa je mirno odšel. Težko ranjenega lajtnanta so prepeljali v vojaško bolnišnico, kjer je kmalu umrl. Napadalec se je javil vojaški oblasti. Pravijo, da je ustrelil tovariša iz ljubosumnosti.

* Galijski trgovec. Policija je v četrtek zaprla v Lvovu zastopnika trdke F. Heber, Magsamerja zaradi velikih sleparij, izvršenih nad nekim veleposestnikom v Rekrinacah. — Trdka je vzela v zakup ogromne gozde za 800.000 K, izdala pa je v pokritje kupnine zadolžnico za 900.000 K, razlika 100.000 K je bila zaračunana kot provizija. Ker je lastnik rekrinških gozdov prišel v materialne težave in ni mogel dobavljati trdke zadostne količine lesa, je trdka Heber uvedla prisilno upravo ter postavila zaupnika Ostrychauskega Rudolfa za upravitelja. Sporazumno s trdko je prodal Ostrychauski velike množine lesa, ki niso bile prodane, in je tako oškodoval veleposestnika za četrto milijona kron. V to afero je zapletenih več uglednih trgovcev. Ostrychauskega so tudi zaprli.

* Krvav boj v ječi. V Mitrovici so hoteli 26. sept. opoldne pobežniti štirje kaznjenci iz ondodne deželne kaznilnice. Posrečilo se jim je, da so prišli iz delavnice v strojarnico, kjer so se hoteli polastiti lestev, kar pa jim je branil neki paznik Tega so pobili na tla in pobegnili vun. Tu jih je srečal drug paznik, ki je potegnil sabljo; ali eden izmed kaznjencev mu je nenadoma zabolil nož v prsi, da se je zgrudil na tla. Na to so stekli k zidu, pristavili lestvo ter sta dva pobegnila preko zidu, medtem ko je ostala dva zalotila straža ravno na lestvi ter ju podrla na tla in povezala. Pri tem je bil eden kaznjencev s sabljo ranjen na roki. Straža je nato pričela streljati za kaznjencema, ki sta bila onkraj zida, ter so stražniki pri tem enega ustrelili, a drugega ranili. Ko so prišli k poslednjemu z namerjenimi puškami, je zaprosil: „Ne streljajte, jaz se udam!“ Stražniki so pristopili ter sta ga prijela po dva na vsaki strani. Tisti čas pa je kaznjencev zamahnil ter zabodel enega stražnika v nogo in prsi, dočim je drugega zabodel dvakrat v prsi ter pričel nanovo bežati. Vendar ni imel sreče. Tretji stražnik, ki medtem ni imel časa napeti puško, ga je udaril s puškinim kopitom po glavi, da se je onesveščen zgrudil na tla. Nato so ga razorožili ter prenesli v kaznilnico.

* Svinja obžrla dete. V Johovi pri Bosenski Dubici je kmetica Marija Vikalo po opravihi odšla iz hiše, ko se je pa vrnila, je našla zibelko, v kateri je bilo njeno šestmesečno dete, prevrnjeno, poleg pa svinjo, ki je žrla otroka in mu že odgrizla obe nogi in eno roko. Dete je na poškodbah umrlo, proti materi je pa uvedeno kazensko postopanje.

* Tovarna zgorela. V Solnoku na Ogrskem je v nedeljo zgorela tovarna za pohištvo, ki je bila last trdke Ivan Füleki in sin. 150 delavcev je ob delo.

* Rusija se oborožuje na morju. Ruska vlada je predložila državni dumi mornariški proračun za leto 1912., ki izkazuje 164.216.157 rubljev izdatkov, t. j. za 55.959.557 rubljev več kot v tekočem letu. V prihodnjem letu namerava vlada izdati za zgradbo novih vojnihih ladij 28 milijonov več kot letos in za oboroženje ladij 18 milijonov več kot letos. Za izpolnitev baltijskega brodogradnje je določenih 29 milijonov, za zgradbo treh novih bojnih ladij, 9 torpedovk in 6 podmorskih čolnov v Črnem morju pa 23 milijonov. Tak je odgovor ruske vlade na lakoto, ki nastopa v južnih gubernijah od dne do dne hujše.

* Novo monarhistično zaroto so zasledili na Portugalskem. V raznih mestih po severni deželi so imeli zarotniki svoje organizacije. Zapri so mnogo sumljivih oseb. Po deželi je mir.

* Ženski dvoboj. Mladi hčerki dveh črnogorskih častnikov v Danilovgradu, Vera Brigdanović in Sava Marović, sta se strastno zaljubili v vitkega kraljevega adjutanta Mirka Heraky. Da bi rešili zadevo na viteški način,

sta se pozvali na „junački mejdan“ in se medseboj ustrelili z vojaškimi revlverji svojih očetov. Ob isti uri pa je Mirko Heraky izvršil samomor zaradi nesrečne ljubezni do tretje.

* O katastrofi v Ameriki, o kateri smo včeraj poročali, javljajo: V Austinu (v državi Arkansas, Sev. Amerika) se je v soboto popoldne razlil mlinski nasip nad velikim skladiščem lesa. Voda se je kakor silen veletok razlila čez mesto Austin. Vseh tristo hiš, odštevši komaj šest, je voda s prebivalci vred odplavila. Nekateri prebivalci so se rešili na bližnji grič. Po prvih vesteh so cenili število mrtvih na 2000. Poznejše poročilo pravi, da je okrog 500 oseb utonilo.

* Poštna zveza med Italijo in Turčijo. Vsa pošta med Italijo in Turčijo pojde preko Dunaja in Trsta. Včeraj je sem dospela prvapošna pošiljatev preko Avstrije.

* Povratek grškega kralja. Vsled italijansko-turške vojne se je vrnil grški kralj včeraj s svojega potovanja v Atene.

* Očeta, mater in dve sestri je zastrupila v New Orleansu ena najslovitejših mestnih lepotic miss Chawford. Ko so jo aretovali, je bila popolnoma mirna ter je rekla, da ji je vseeno, kaj pride. Kot strup je namočila opij v jedi. Ze pred enim letom so došli na policijo ovadbe, ki se jim pa ni verjelo. Ena izmed njenih sester, ki je bila sedaj zastrupljena, je tedaj policiji izjavila, da se bo umorila, ako bodo aretovali osumljenko. Chawfordova je trpela tudi na kleptomaniji ter je tudi kradla v lekarnah zdravila in strupe.

* Revolucija na Kitajskem. Iz Kitajskega poročajo podrobnosti o nemirih, ki so izbruhnili v pokrajini Sečvan. Na čelu nemirov stoje trgovci in študentje, ki pripadajo tajni protidinastični revolucionarni stranki. Samo v okraju Čengtu je ustavilo delo nad 100 tisoč delavcev, ki kopljejo sol. Revolucionarna množica je ponovno napadla podkraljevo palačo, a vojaštvo jo je prepodilo v gorovje. Sedaj zahteva podkralj Kao-El-Kun vojaško pomoč. Vojaška pomoč je pod poveljstvom bivšega kentruskega podkralja že odšla, ali vsled slabih prometnih zvez dospe v Čengtu šele v 50 dneh; ta čas pa bodo revolucionarji dobro izkoristili.

Ljubljana in Kranjsko.

— Tri mesece je danes minilo, odkar izhaja „Zarja“. Pred tremi meseci je slovensko zavedno delavstvo dobilo svoj dnevnik. To pač še ni prilika za „jubilej“, toda brezpomembnost dan to ni v naših razmerah. Ko se je „Zarja“ ustanovila, je bil prvotni namen ta, podati delavstvu za dobo državnoborskih volitev dnevno glasilo. Toda preden je potekel rok, ki si ga je bilo postavilo izdajateljstvo, se je pokazalo, da je želja po trajnem dnevniku med našim delavstvom postala nenavadno velika. Od vseh strani so prihajale zahteve, da naj se dnevnik ohrani na vsak način. Dasi je to velika naloga in velika skrb, se je ustreglo vsestranski želji in „Zarja“ je izhajala dalje. V teh treh mesecih smo se nešteto krat prepirali, da smatrajo vedno širši krogi našega delavstva svoj dnevnik za nujno potrebo. Imeli smo pa tudi dosti prilike spoznati, da izpolnjuje „Zarja“ svojo nalogo in da je v kratkem času postala splošno priljubljena. Uredništvu in upravitelstvu je to dokaz, da hodita po pravi poti. Ali kakor se vsi pri listu trudijo, da bi ugodili vsem upravičenim željam, se morajo tudi naši čitatelji in zavedni delavci sploh potruditi, da podpro to stremljenje — v svojem lastnem interesu. „Zarja“ je delavsko glasilo. Samo s tistimi sredstvi more računati, ki jih ima od svojih rednih dohodkov. In čitateljem more dajati toliko, kolikor dobiva od njih. Od števila naših odjemalcev je odvisna dobrota lista. Z večjimi dohodki se lahko oskrbuje več poročil, lahko se boljše razdeli delo, lahko se bolje ustreza onim, ki jim služi list. Vsak čitatelj, ki mu „Zarja“ ugaja, in ki želi, da bi ne le trajno izhajala, temveč se tudi trajno razvijala, naj se danes spomni, da vsak posameznik lahko kolikor toliko pomaga doseči ta cilj. Kdor ni naročnik, naj se naroči. Kdor je naročnik, naj pridobi še nove naročnike. Tako bodo iz treh mesecev postala tri leta, iz let desetletja. Tako bo namesto sto vrst prišlo stodvajset, stopetdeset, pa dvesto. Vsako delo za „Zarjo“ bo korist za njene čitatelje in odjemalce. Zato je opravičeno, če ponovimo danes vsem svojim čitateljem besede: Razširjajte „Zarjo!“

— Shod južnih železničarjev v restavraciji „Internacional“ je bil snoči izredno dobro obiskan. Poročal je najprej sodrug Forstner o konferenci, ki je bila dne 24. septembra v Mariboru, da izvoli kandidate za personalno komisijo južne železnice. Ker se voli po posameznih skupinah, je dala centrala tudi konferenco razdeliti po enakih skupinah, in je potem vsaka zase postavila kandidate. — Potem je poročal sodrug Kopač o splošnem položaju železničarjev. Omenil je govornice, ki se razširjajo o gibanju železničarjev in o nameravanih korakih; tem govorcem se pozna, da jih raznašajo ljudje, ki slišijo travo rasti. Pripovedovalo se je, da je finančni minister dovolil 50 milijonov za

zboljšanje železničarskih razmer. Namen je takim tendencioznim čenčam lahko ugeniti. Govornik je tudi postavil v pravo luč baharije in tarnanje nacionalnih žolnih organizacij, ki same ne vedo, ali naj bi jokale ali pa nosile nos po koncu. Da jih tudi pri ministristvu ne vpoštevajo, morajo pripisati svoji lastni brezpomembnosti in konfuznosti. Ker se snide v četrtke državni zbor, je povabila centrala ožji odbor, ki je bil izvoljen na konferenci dne 3. septembra, na Dunaj, da stori potrebne sklepe z ozirom na vladne obljube. O vseh korakih bo poročala „Zarja“, iz katere bodo železničarji avtentično informirani o vsem potrebnem. Shod je sklenil strogo disciplino; nič se ne ukrene brez navodila od centrale. Na čenče nacionalističnih organizacij se zavedni železničarji ne bodo ozirali.

— Državni železničarji imajo nocoj ob 7. zvečer shod v gostilni pri Favaju blizu državnega kolodvora. Poroča sodrug Kopač.

— Premog dražji. Zadruga prodajalcev premoga je podražila premog čisto neopravičeno. Konzumno društvo za Ljubljano in okolico oddaja premog v večjih množinah po starih, nezvišanih cenah. Vprašati je v pisarni, Šelenburgova ulica 6, II. nadstropje. Oddaja ga le članom.

— Splošna delavska zveza „Vzajemnost“ sprejema člane vsak ponedeljek, sredo in petek od 6. do 7. zvečer v društvenem lokalu v Šelenburgovi ulici št. 6, II. nadst. Priglašene člane naznanja zveza podružnicam okraja, v katerem stanujejo. Člane sprejemajo tudi vse podružnice in podružnični zaupniki. Pristopnina znaša 50 vin. in mesečni doneski 30 vinajev. Vsak sodrug bodi član „Vzajemnosti“.

— Ženska podružnica „Vzajemnosti“ sprejema članice vsak dan od 7. zvečer v društvenem prostoru na Resljevi cesti št. 22, v pritličju (desno).

— Podružnica Splošne Delavske Zveze „Vzajemnosti“ v kolodvorskem okraju ima občni zbor v sredo ob 8. zvečer v „Internacionalu“ na Resljevi cesti 22.

— Podružnica Splošne Delavske Zveze „Vzajemnosti“ za Sp. Šiško ima svoj občni zbor v četrtek ob 8. zvečer pri „Anžoku“.

— Umrli so v Ljubljani: Leopold Gorjanc, sin železniškega ključavničarja, 7 let, Strelška ulica 15. — Dr. Ljudevit Korewa de Dembro, zdravnik, 63 let, Zaloška cesta 11. — Anton Perušek, sin posestnika in kovača, 4 dni.

— „Jutro“ laže. V včerajšnji številki piše, da je „socialno demokratiški konzum“ v Spodnji Šiški odpovedal nadaljno prodajo mleka vsem onim članom konzumnega društva, o katerih sumi, da so volili liberalne kandidate! Izjavljamo, da je to navadna laž, ker konzumno društvo v Spodnji Šiški sploh nikomur mleka ne oddaja. „Jutro“ laže zoper delavstvo in njegove naprave, kakor da bi bilo obrekovanje njegov profesijon. Delavci, zapomnite si to!

— „Jutro“ laže, ko piše, da je nekdo prodal socialnim demokratom svoj glas za dve smotki. Laže, kakor „Jutro“, to bo kmalu po Ljubljani in okolici prislovica.

— Gerent v Mostah. Občinski odbor v Mostah je razpuščen. Za gerenta je imenovan prejšnji župan Oražem, za svetovalec Alojzij Kočmur, Jezeršek, Podobnik in Dolničar. Na Kranjskem kmalu ne bodo več poznali županov! O tej stvari smo dobili sledečo izjavo: Ljubljanski dnevniki so poročali, da sem imenovan za svetovalec gerentu mošanske občine. Ker se to imenovanje s strani naših sodrugov napakno tolmači, izjavljam, da sem to imenovanje na znanje vzel in da bom kot svetovalec zastopal, zvest načelom naše stranke, izključno le koristi delavskega ljudstva v kolikor je to pač v taki korporaciji mogoče. — Soc. dem. pozdravom Julij Podobnik, Novi Vodmat št. 145.

— Brezobrazna frivolnost ilirsko-bistriških liberalcev. Ker je deželna vlada ugodila rekurzu zoper volitve v obč. odbor, bi se morale vršiti nove volitve v nedeljo 1. t. m. od 8. do 10. predpoldne. Ni zadosti, da je liberalna frakcija, ki je imela doslej neomejeno oblast v rokah, z rekurzom preprečila sestavo novega obč. odbora, kakor so si ga občani že prvič izbrali. Ti mogoteči so uvideli, da bi tudi pri nedeljski volitvi sramotno pogoreli, ker nimajo med občani niti najmanjše zaslombe. Kaj so tedaj v svojem obupu in v strahu pred sramoto napravili? Dosedanji župan Albert Domladiš in oba svetovalec Vinko Šket in notar dr. Žnidarič, ki so se sami vsilili v volilno komisijo in je zaradi tega bila njih prokleta dolžnost, da volilne posle tudi vodijo, — ti možaki so jo z jutranjim vlakom popihali. Ko so prišli zjutraj volilec na volišče in zvedeli za to liberalno oholo nesramnost, so z ogorčenjem protestirali proti temu, da bi si trije mogoteči smeli dovoljevati take frivole šale z občinarji. — Volitve se tedaj niso izvršile. Zahtevamo od politične oblasti, da poduči imenovane gospode o dolžnostih, ki jim jih zakon nalaga. Politična oblast ima sredstev dovolj, da take gospode prisili k redu.

Pri teh razmerah sploh ne moremo imeti zupanja v volilno komisijo, v kateri sede taki ljudje. Okrajno glavarstvo naj vzame samo v roke volilno delo, da se kmalu izvrše volitve. Če se v občini ne napravi prav hitro red, si ga bodo občani primorani sami narediti proti volji teh liberalnih magnatov, katerim vendar ne sme iti politična oblast pri takih falotarijah na roko. Okrajno glavarstvo ima sedaj besedo.

Naprednost in profit. (D o p i s i z P o s t o j n e). Našemu največjemu podjetniku Jurei so delavski žulji ustvarili že ogromno bogastva; pa te delavce on iz dna duše sovraži. Sovraži jih pa posebno, če so socialisti. Organiziranega delavca načeloma ne sprejme v službo; vsak tak je v njegovih očeh hujša. Seveda prav dobro ve, zakaj tako dela. Če bi namreč bili vsi njegovi delavci organizirani, ne bi bili zadovoljni s tako nizkimi plačami, kakor jim jih sedaj plačuje. Moral bi delavcem plače zboljšati in kupčiji denarja, ki jih sedaj deva na stran, bi ne bili tako veliki. Vendar pa si ne bodo dali delavci kratiti pravice do organiziranja. Kar v najkrajšem času se bo v Postojni osnovala organizacija lesnih delavcev in če je to Jurei prav ali ne. Gd. Jurca bi rad veljal za naprednega moža, toda te njegove lastnosti mu dajejo slabo spričo. Zdi se pa nam, da njegova naprednost ni piškavca oreha vredna; pod kožo je najbrž klerikalec, ker z duhovnimi gospodi se prav dobro razume in jih vabi še celo na svoj lov. — Torej, gospod Jurca, če hočete res veljati za naprednega in modernega človeka, ne boste ovirali delavcev, če se hočejo organizirati. Bomo videli.

Postojnski klerikalec in občinske volitve. Naši klerikalci so se začeli pripravljati za občinske volitve. Predvsem so za dober izid pretečeno sredo 27. septembra napravili božjo pot na Planinsko goro. Sam dr. Krek je imel priti tjakaj, pa se je skesal. Najbrž je sprevidel, da nobena božja pot ne spravi klerikalcev v postojnski občinski odbor. Klerikalci so se odvadili zmagovati, zdaj po deželi le še propadajo, kar jih zelo boli. No, naša postojnska duhovščina je vseeno dobro opravila prvo agitačno delo za občinske volitve. Za v cerkvi na Planinski gori je grmel kaplan čez socialiste. Pa to ni bilo dovolj. Po končani maši je kaplan imel pred cerkvijo po vseh pravih shod, Postavil se je na zid in zmerjal, kar se je dalo socialiste ter jih obrekoval. Ljudje so zmagovali z glavami in se povpraševali, če ni morda kaplana popadla kaka bolezen. Marsikdo pa se je zarotil, da je šel zadnjič na božjo pot. Postojnska duhovščina pa s tem sama za nas agitira. Le tako naprej in postojnska občina bo imela vedno več socialistov. Naši sodrugi bodo s pametno agitacijo lahko obrezuspešili to farsko hujkarijo.

Seno iz dežele ali klerikalna skrb za domačo živinorejo. Iz postojnske okolice izvažajo klerikalne zadruge vsak dan na vagone bal sena v tuje kraje. Po vsej naši deželi to žijo o pomanjkanju krme, od nešteti strani so bili klerikalci opozorjeni, naj ne izvažajo domače krme v tuje kraje, ker je pri nas doma premankuje, pa vse nič ne pomaga. Klerikalne zadruge gledajo le na svoj profit, ne gre jim za splošno korist kmečkemu stanu, ker sicer ne bi uganjale tako brezvestnih spekulacij. Klerikalni politiki rohne po shodih proti prekupeem, njihove zadruge pa so same največji prekupei in spekulantje.

Elektrokinematograf „Ideal“. Danes „Žrtve alkohola“. (Senzacijska drama iz socialnega življenja v 2 dejanjih.) Jako zanimivo in poučno. 800 metrov dolg film. „Billy in domači prepirčki“. (Jako komično.) Pri popoldanskih in večernih predstavah vsak petek velik večer smeja z najlepšimi komičnimi slikami.

Osební avtomobilni promet iz Idrije v Logatec in obratno se nam v kratkem posreči, kar bo za Idrijo velikanske važnosti. Saj doslej so bili revnejši ljudje edino od pošte odvisni, če so hoteli iz Idrije ven. Nazaj pa se jim je dostikrat pripetilo, da je bilo treba vzeti šest ur hoda peš, kajti ne prav prijazni poštar Mulej je dostikrat peljal le pakete in pustil ljudi, češ meni ni mar, če morete domu, jaz za karte ne morem dati.

Štajersko.

Iz Trbovelj. V torek, dne 3. oktobra t. l. bo v „Delavskem domu“ ob pol 7. zvečer sestanek vseh onih rudarjev, ki imajo veselje do petja. Vabimo zlasti mladino, da se tega sestanka udeleži v čim večjem številu. Mladino v Trbovljah vabimo sploh, naj javi svoj pristop v mladinsko organizacijo pri sodrugu Tokanu v rudarskem tajnistvu „Delavski dom“. Javiti in vpisati se je mogoče vsak dan od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Do sedaj se je prijavilo lepo število krepkih mladeničev, in pričakovati je, da se bo ta organizacija, ki bo tudi ustvarila trdno podlago strokovni organizaciji, prav lepo razvijala.

Trbovlje. V četrtek, dne 5. t. m. bo v „Delavskem domu“ ob pol 7. zvečer splošna diskusija. — V kratkem se bo ustanovila kulturna zveza „Bodočnost“ za štajersko in Koroško, v nje področju se bodo osnovali posebni mladeniški odseki. Med delavsko mladino v

Trbovljah se opaža za mladinsko organizacijo navdušeno veselje. — Dne 28. kimovca t. l. se je ob pol 7. zvečer na povabilo rudarskega tajništva zbralo v trboveljskem „Delavskem domu“ veliko število mladeničev. Govoril je o nalogah mladih delavcev sodrug Tokan. Sestanek je tudi sklenil, da si nabavi mladeniška organizacija poseben kraj (obleko).

Shod proti draginji v Hrastniku. Kljub silnemu deževju se je zbralo v nedeljo popoldne v Hrastniku v Erzenovi gostilni, seve na cesti pred gostilno več sto hrastniških rudarjev z ženami in otroci. Sklican je bil shod proti draginji. Po izvolitvi predsedstva (s. K. Malovrh in s. J. Urlep) poročal je v daljšem govoru s. Anton Kristan o vzrokih draginje. Zbranimu ljudstvu je pojasnil pomen zaprtja meja in visokih carin in sploh gospodarsko politiko avstrijske vlade napram industrijalcem in agrarcem ter — proti delavskemu ljudstvu. Ozrl se je na položaj rudarjev v sedanjih draginji ter predlagal dvoje resolucij enakega zmisla kot sta oni, ki sta bila sprejeti na znamenitem shodu v Trbovljah. Sodrug K. Malovrh je govoril o vrednosti dobre strokovne in gospodarske organizacije baš v takih časih, kot so sedaj. Nato je shod predlagani resoluciji soglasno odobril. — Draginja v Hrastniku prav rapidno narašča kakor povsod drugod. V rudniku so pa čim dalje slabši za služki. Gospoda pri rudniku nima srca za stradalajočega delavca!

Žreče. Dne 24. kimovca t. l. je bil ob 2 popoldne v Radenjavici pri Žrečah v gostilni pri Miheljaku dobro obiskan shod rudarjev. Govoril je na shodu sodrug Tokan iz Trbovelj. Shod in izvajanja so tembolj zanimiva, ker je to bil pri nas prvi shod delavcev-rudarjev. Sedaj bo potrebno, da bo pri nas več takih shodov. Po shodu je pristopilo tudi nekaj rudarjev k strokovni organizaciji „Uniji“. Tudi pri nas je torej temelj za strokovno organizacijo polizen, ležeče je sedaj na tukajšnjih rudarjih da vsi postanejo nje člani, kajti vpričo klavernih razmer, v katerih živimo, res potrebujemo dobro strokovno organizacijo.

Poskušni umor in samomor. Stefan Lah, 68 let stari posestnik v Podovi št. 9, je v torek dne 26. sept. svojo ženo Marijo ustrelil s samokresom ustrelil čez kuhinjsko okno in jo zadel v desno zgornje stegno. Težko ranjeno so s prvim vlakom odpeljali v mariborsko bolnišnico. Lah, ki je zaradi norosti pod kuratelo, je potem, misleč da je ženo usmrtil, zbežal in so ga tisti dan našli pri St. Janžu na Dravskem polju na mirodvoru s prestreljeno glavo. Občinski urad v St. Janžu je dal neznanega samomorilca, ker je še živ, prepeljati v mariborsko bolnišnico, kjer je drugi dan umrl.

Legar. Zadnji čas se pojavlja v mnogih krajih na Spodnjem Štajerskem legar ali tifus, kar priča, da naše zdravstvene razmere niso bogve kako moderne. V Cirkuicu pri St. Ilju je umrla v torek 26. septembra gostilničarka in posestnica Neža Tischler za tifusom. Baje je distriktni zdravnik dr. Venigerholz že teden dni poprej konstatiral nevarni tifus, a epidemija se mu ni zdela tako nevarna, da bi bil odredil kaj varnostnih odredb. Gostilna je bila nemoteno odprta naprej, akoravno je bila v hiši kužna bolezen. Tudi pri sosedu, znamenitem protestantu Evaldu Hemplu se je pojavil legar. Od teh nemških družin naprej se bodo okužile še slovenske, ki pač vsekako bolj držijo na snago kot priseljeni Švabi. Lepe razmere.

Seja občinskega odbora v Trbovljah.

Dne 23. septembra t. l.

Sejo otvori g. župan Vodusek ob 2. popoldne, navzočih je poleg župana 25 odbor-nikov.

Takoj po otvoritvi se je župan naznanil, da je danes prvič navzoč rudarski tajnik sodr. Tokan kot poročevalec delavskega lista „Zarja“, „vsakdo“ je dejal „ima pravico, da se udeležuje vseh javnih sej, izvede se samo tajne“. Temu, kar je naravno, ni mogel nihče ugovarjati.

Na to se prečita zapisnik zadnje seje, ki se vzame brez ugovora na znanje.

Preden se nadaljuje razprava o dnevnem redu, poročila župan o demonstraciji, ki se je vršila dan poprej proti draginji in prečita resolucijo, ki mu jo je delavstvo pri tej priliki izročilo o tej zadevi. Resoluciji ni ugovarjal nihče. Na željo delavstva se je občinski odbor soglasno sklenil pridružiti tej resoluciji in jo vposlali predsedstvu ministrskega sveta.

K dnevnemu redu poročila župan, da je najemnik občinskega mlina vložil prošnjo, naj občinski odbor popusti najemnino za pretečene tri mesece in utemeljuje svojo prošnjo s tem, da vsled suše ni imel vode ter vsled tega ni nič zaslužil. Prošnjo se je brez debate ugodilo. Župan nadalje pravi, da ga je nekdo v „Narodnem listu“ napadel zaradi tega, ker ni na Vodah nastavljen še noben stražnik, kar utemeljuje s tem, da so bila vsa stanovanja, ki so bila dosedaj v tem kraju na razpolago, predraga, zato se je odločil počakati na današnjo sejo občinskega odbora ter izražati željo, naj bi

se vsakdo informiral, kako stvari stoje, preden govori v javnost.

G. Kramar meni, da ni treba, da bi stanoval stražnik ravno na Vodah, kjer ni mogoče zanj dobiti nobenega primerne stanovanja, temveč naj se tam ustanovi samo stražnica, stražnik pa lahko stanuje drugod. Po kratki debati se ta nasvet spremeni v predlog, ki se ga sprejme. Stražnica se ustanovi v hiši g. Forteta. Pri razpravi o stražniških se župan pritožuje, da se nekateri ljudje vmešavajo v njegovo kompetenco, češ stražnikom ima edino le župan pravico zapovedovati, navsezadnje, pravi župan, so stražniki tudi ljudje in negre da bi jih vsakdo begal. V Lipovšku smo dobili na primer jako dobrega dostavljalca, ima tudi izvrstno spričevalo, če bi mu pa vsakdo hotel zapovedovati, tedaj je naravno da mu mora služba omrzeti. Ako pa hoče kdo imeti čast župana, tedaj mu napravim prav rad prostor.

O prošnji Franca Vidmarja za podelitev gostilniške koncesije poročla g. Goropevšek, ki pravi, da je z ozirom na to veliko število gostiln v Trbovljah težko priporočiti oziroma ne priporočati to prošnjo. Na to predlaga g. rav-natelj trboveljskega rudnika g. Heinrich, naj se prošnja odkloni. Ta predlog je bil z večino sprejet.

G. Kramar poročla o prošnji trboveljske premogovne družbe za podelitev gostilniške koncesije in priporočla naj se z ozirom na oddaljeni kraj, kjer namerava družba gostilno odpreti, prošnji ugodi. Sklene se v poročevalčevem zmislu.

Pri volitvi v okrajne šolske svete, ki se je vršila tajno, so bili izvoljeni za Trbovlje; gg. Heinrich, Goropevšek, Kramar, Dežman in Mol. Za Hrastnik, gg. Birtič, Roš, Urbaje, Burger in Plaznik.

V občinsko zvezo so bili sprejeti; Blažič Anton, Marin Ludvik, Sajovic Tobjia, Majner Jurij, Smodič Janez, Senčar Franc, Skrabar Jakob, Homšek Jože, Kovač Janez, Strikar Franc, Weber Alojzija in Omersa Frančiška. V občinsko zvezo nista bila sprejeta prosilca Detela Ivan in Jerman Rupert, ker ne prebivata še 10 let v občini.

Na prošnjo orožnikov v Hrastniku, naj bi vpeljal vodovod, se sklene posredovati pri kraj-nem šolskem svetu, naj bi ta dovolil vpeljavo vode v orožniško poslopje iz šolskega poslopja.

Nato je g. Goropevšek interpeliral župana zaradi sklepa, ki ga je storil občinski odbor že pred dvema leti glede povzdige Trbovelj za trg. Župan pojasnjuje zadevo in pravi da je izvedel iz zanesljivega vira, da ne bo iz te stvari nič, dasi je storil, kar je mogel. Goropevšek želi, da bi se izvršil stari sklep, temu nasprotujejo rudniški zastopniki, češ več davkov bo treba plačati, rudnik pa ne prenese nobene nadaljne obratovitve. Župan je mnenja da bi bilo večje važnosti za Trbovlje pridobiti kako srednjo šolo, n. pr. nižjo realko in politično eksposituro ter več sodnijskih dni, kakor pa povzdigo občine v trg, kajti treba bi se bilo tudi izjaviti, kateri del občine naj se povzdigne za trg.

Pooblasti se župana, naj ukrene vse potrebne korake za pridobitev državne nižje realke, politične ekspositure in več sodnijskih dni za Trbovlje. Glede na realko pojde, ako bo potreba kazala, odposlanstvo občinskega odbora intervenirati k naučnemu ministrstvu. Po izpovedbi župana so v naučnem ministrstvu ideji srednje šole za Trbovlje naklonjeni.

Sodr. Sičar predlaga, naj bi občinski zastop posredoval pri vladi zaradi odprave užit-ninskega davka na slanino in klavno živino, kar se sprejme soglasno.

Končno se na predlog ravnatelja g. Heinricha sklene pri pošti namestiti svetilko. S tem je bil dnevni red izčrpan in je župan zaključil sejo.

Trst.

Predavanje v „Ljudskem odru“. V sredo 4. oktobra predava v „Delavskem domu“ v Trstu ul. Boschetto 5, II. nadstropje, sodrug dr. Henrik Tum a o aktuelnem predmetu „Draginja, nje bistvo, postanek in razvoj“. Začetek točno ob 8. in pol zvečer. Vstopnina 20 vin. za osebo. Vprašanje o draginji je že kot stalna točka na dnevnem redu in vsi čutimo nje kruto silo. Sodrug govornik nam bo v svojem predavanju raztolmačil bistvo, postanek in razvoj draginje. Pridite torej ta dan vsi v Delavski dom, da se natančno poučite o tem vprašanju. Nihče naj ne manjkal!

Javen ljudski shod bo v četrtek 5. t. m. ob pol 9. zvečer v Delavskem domu ul. Boschetto 5, II. nad. Dnevni red: Draginja in ljudska beda. Delavci in delavke vabimo, da se shoda udeleže polnoštevilno.

Klerikalna Straža v tržaški okolici. S Kontovelja se nam poročla, da namera vajo tam ustanoviti vrtec klerikalne „Straže“. Prostore za vrtec daje klerikalcem na razpolago o narodno konzumno društvo. Najbolj žalostno je pri tem dejstvu, da so vrtec „Straže“ zahtevali narodnkarji sami. Torej vendar

nista stopila zastoj Rybar in Gregorin v Šušteršičev klub. Toda o vsem več prihodnjic.

Umetnost in književnost.

Iz gledališke pisarne. Danes, v torek v svečano razsvetljenem gledališču prvič po dolgih letih „Rigoletto“ kot slavnostna predstava. V tej operi nastopijo napovo angaževane operne moči in pojo glavne vloge gg.: Fr. Krampera (1. tenor), Viljem Novak (1. bariton), ga. pl. Foedranspergova (mezzosopran), g. M. Horský (2. tenor). Večje vloge imajo še g. K. Bukšek, g. Jos. Križaj in gđe. Perslova. V tej operi nastopi kot gost ga. Maja plem. Strozzičeva, bivša prva melodramatična in koloraturna pevka opere v Gradcu in sedanja prva melodramatična pevka opere v Zagrebu. Gospa Strozzičeva, hčerka tragedije Marije Strozzičeve, je odlična umetnica, ki je uživala v Gradcu velik ugled ter je par let ljubljenska zagrebške publike. Ta mlada elegantna dama je tudi dobra igralka ter je pela vlogo „Gilde“ v Zagrebu opetovano z najlepšim uspehom. Predstava se vrši za par- abonente.

Der Kampf, socialno demokratični mesečnik, ima v I. številki petega letnika naslednjo vsebino: Karl Renner: Soziale Demonstrationen. Karl Marx: Oesterreichs Seehandel. Rudolf Hilferding: Die Gesamtpartei ist tot, es lebe die Gesamtpartei Josef Seliger: Die nächsten Aufgaben der Parteioorganisation. Heinrich Schenidmadl (St. Pölten): Zur Frage der Gesamtparteitages. Josef Witternig (Salzburg): Zu neuer Arbeit. Franz Uhlik (Graupen): Rückblicke. J. Köttingen (London): Die Streikbewegung in Grossbritannien. Gans Eigen: Grossstadtlyrik. — Bücherchau.

Gospodarski pregled.

**** Občni zbor konzumnega društva v Hrastniku** je bil v nedeljo 1. oktobra ob obilni udeležbi. Naloga njegova je bila izvoliti na podlagi na novo registriranih pravil načelstvo in nadzorstvo ter končno odločiti glede otvoritve filialke pri postaji. V načelstvo so izvolili zborovalci: za načelnika sodruga Karola Malovrha, obč. svetovalec trboveljskega in načelnika okrajne bolniške blagajne v Laškem, za blagajnika sodruga Jazbeca, rudarja v Hrastniku, za preglednika sodruga Urlepa, rudarja v Hrastniku. Soglasno se je sklenila otvoritev prodajalne, in sicer pri postaji. — Sodrug Malovrh je sporočil, da bo tudi zadružna gostilna kmalu otvorena. Sodrug Anton Kristan iz Ljubljane je v daljšem govoru razpravljal o delu za povzdigo konzumnega društva, pozivljajoč člane, naj skrbijo za neumorno agitacijo, kar so navzoči tudi obljubili.

Svarilo pred nakupom tujih srečk. Že mnogo ljudi je sedlo na limanice agentom raznih bančnih podjetij, ki razpečavajo med ljudstvo tujezemske srečke dvomljive vrednosti. Take srečke je začela sedaj prodajati amsterdamska bančna družba „Providentia“, katere imetnik je neki Nemec M. Thiem. Banka nima niti v Amsterdamu svojih pravih bančnih prostorov, ampak se vse poslovanje tega podjetja vrši v zadobnem zasebnem stanovanju Thiemejeve. Od bank najeti agenti sedaj s posebno marljivostjo delujejo med prebivalstvom severne Češke. Enako banko sta v Haagu na Nizozemskem ustanovila v Budimpešti rojeni Julij Winterling in v Lodžu na Ruskem pristojni Abraham Roman Eisner, ki sta imela že v Mannheimu na Nemškem posla z oblastnjami zaradi dvomljivih denarnih manipulacij. Njuna v Haagu ustanovljena banka je imela naslov „Južno-nizozemska trgovska banka (Banque de commerce de la Hollande Méridionale) Eisner & Co. Banka je zlasti razpečavala različne srečke. Ker sta se „bankirja“ spuščala v različne nepoštenne manipulacije, so ju oblasti začele preganjati in ker so jima postala v Haagu tla prevročna, sta jo popihala čez mejo. Winterling namerava ustanoviti slično podjetje na Dunaju, Budimpešti ali v Berlinu.

ZADNJE VESTI.

Italijansko turška vojna.

Dogodki pred Tripolisom.

Rim, 3. oktobra. Italijansko časopisje pripoveduje najneverjetnejše vojne storje. „Messagiero“ zagotavlja, da se je obstreljevanje Tripolisa začelo predčerašnjim. „Corriere d'Italia“ vprašuje, če mesto Tripolis ni že zasledeno. „Tribuna“ in „Giornale d'Italia“ poročata o veliki pomorski bitki med Kreto in Celino, ki je končala s popolnim uničenjem turškega brodoma. — Vse te vesti so seveda same patriotične izmišljotine; vse kaže, da se je italijanska eskadra pred Tripolisom zadovoljila z blokado obale; pozitivnih vesti pa ni niti o tem.

Rim, 2. oktobra. „Agenzia Stefani“ javlja iz Auguste: Potniki vojne ladje „Coatit“ pripovedujejo, da se obstreljevanje fortov 30. septembra do 8.

zvečer ni začelo. Evropskim kolonijam je bila dana priložnost, da zapuste Tripolis.

Carigrad, 3. oktobra. Vrhovni poveljnik turške armade v Tripolisu Feti beg nastopa na lastno pest in na lastno odgovornost. Turška vlada je tudi po napovedi vojne izrečno naročila, da je treba preprečiti vsako prelivanje krvi in da naj se turške čete umikajo od obrežja v notranjost dežele.

Carigrad, 3. oktobra. "Ikdam" poroča, da prodirajo beduinska plemena iz Vadaia in Tibestija proti Tripolisu, da ga varujejo pred italijanskim napadom.

Carigrad, 3. oktobra. Armenski revolucionarski odbor Dažnak Jutium pozivlja svoje organizacije, da poravnajo svoje notranje spore in da podpirajo vladu v boju z vnaujim sovražnikom. Italijanske vojne operacije ob albanski obali.

Rim, 3. okt. Italijanska vlada demantira poročila, da je italijansko brodogradbeno podjetje bombardiralo turške luke ob jadranski in jonski obali. Italija vztraja glede Balkana slejkoprej na stališču statusa quo ante. Italijansko brodogradbeno podjetje ima le nalogo, da drži v šahu turške vojne ladje, ki groze italijanskim primorskim mestom, motijo trgovino ali pa pripravljajo napad na tripolitansko ekspedicijo.

Carigrad, 3. oktobra. "Agence orientale" poroča uradno izjavo turške porte, da se italijanske čete do včeraj niso izkrcavale na albanskem obrežju in da italijansko brodogradbeno podjetje ni obstajevalo nobene turške luke v Evropi. Brzojavne vesti o izkrcavanju italijanskih čet in o bombardiranju se naslanjajo nedvomno na nepopolno razburjenost, ki vlada v albanskih primorskih mestih.

Dunaj, 3. oktobra. "Wiener Allg. Ztg.", ki ima zveze z vnanjim ministrstvom, poroča: "Vzroki, ki jih navajajo z italijanske strani, za italijansko akcijo v Jadranskem morju, niso dovolj trdni in nihče ne verjame, da se Italija boji izkrcanja turških čet na italijanski obali. Tem težje je smatrati italijanski strah, ki ga je izrazil Tittoni v pogovoru s francoskim vnanjim ministrom, za opravičen, ker se je turška vlada doslej popolnoma korektno obnašala. Priznati je treba, da se je turška vlada doslej izognila vsemu, kar bi bilo moglo veljati za provokacijo Italije."

Konfiskacija turških trgovskih ladij.

Rim, 3. oktobra. Italijanska vlada je zaplenila mnogo turških trgovskih ladij v italijanskih lukah: v Genovi ladjo "Bono Softe", v Livornu ladjo "Constantino", in jih eskortirala v Tarent. V bližini Preveze so italijanske ladje zajele turško transportno ladjo, ki je plula pod angleškim praporom, in je bila obložena z moštvo in strelivom. V Bariju so zaplenili tri turške častnike in jih izročili vojaški oblasti.

Italijanska vojaška ekspedicija.

Milan, 3. oktobra. Ekspedicija z italijanskim generalnim štabom se bo ukrcala v Afriko v dveh oddelkih po 15 tisoč mož.

Catania, 3. oktobra. Mimo rta Passero je plulo več torpedovk, ki so eskortirale nekaj parnikov, bržčas z vojaškim transportom in strelivom.

Turško brodogradbeno podjetje.

Rim, 3. okt. Posl. de Felice brzojavlja iz Auguste, da je napovedan prihod turške eskadre z vojaškim transportom. Eskadra druge divizije je dobila nalog, da preganja turško brodogradbeno podjetje.

Carigrad, 3. okt. Vse vesti, da se je turško brodogradbeno podjetje zapletlo v bitko z italijansko eskadro, so izmišljene od konca do kraja. Turško brodogradbeno podjetje je dospelo v dardanelsko ožino in čaka na nadaljnje povelje. Doslej turško brodogradbeno podjetje ni prišlo v dotiko s sovražnimi ladjami.

Obramba Albanije.

Carigrad, 3. okt. Prejšnji turški poslanik v Beogradu Feti paša je imenovan za poveljnika mobiliziranih čet, ki branijo jadransko obalo.

Turška mobilizacija.

Carigrad, 3. okt. "Sabah" poroča, da je vojni minister odredil mobilizacijo v arabskih pokrajinah Jemen in Asir.

Protitalijanski izgredek v Carigradu.

Rim, 3. oktobra. Poročila o protitalijanskih izgredih v Carigradu so pretirana in se nobenemu italijanskemu državljanu ni skrivila las na glavi. Turška vlada ne ovira niti italijanskih častnikov v Carigradu, v Solunu in drugih mestih.

Nova turška vlada.

Carigrad, 3. oktobra. Zbornica je zrazila novi vladi zaupnico, dovolila vojne kredite in ji dala pooblastilo za eventualno sklenitev miru. Če se mirovni predlogi izjalove, nastopi vojaška diktatura, ki odredi vse priprave za obrambo države.

Balkanske države.

Sofja, 3. oktobra. Tukajšnje nacionalistično časopisje izjavlja, da bo ob prvem strelu na tesalski meji udrla bolgarska armada v Macedonijo; prav tako, če izbruhne turški fanatizem proti pripadnikom krščanskih narodov.

Sofja, 3. oktobra. Najvišji vojni svet ki je razpravljal o reorganizaciji armade, ostane z ozirom na tripolitansko vojno v permanentni.

Gautscheve konference.

Dunaj, 3. oktobra. Za danes dopoldne so povabljeni k ministrskemu predsedniku baronu Gautschu zastopniki nemške nacionalne zveze, za popoldne načelnost enotnega češkega kluba. V sredo sprejme Gautsch Poljake in zastopnike ostalih parlamentarnih skupin. Ministrski predsednik namerava sporočiti strankam program jesenskega zasedanja. Kakor zatrjujejo v dobro poučenih krogih, pogajanja z ogrsko vlado o uvozu mesa do 5. oktobra še ne bodo skončana.

Proti češkim šolam na Dunaju.

Dunaj, 2. oktobra. Namestnik je dunajskemu županu poslal odlok, da je zaključitev čeških šol razveljaviti; namestnik pričakuje od župana poročilo o izvršitvi namestniškega odloka.

Dunaj, 3. okt. Proti odloku namestništva, ki je razveljavilo zaključitev čeških šol kot nepostavno, se je krščansko-socialni magistrat pritožil na notranje ministrstvo.

Praga, 3. okt. Včeraj je zborovala tu parlamentarna komisija enotnega češkega kluba, ki je pozdravila postopanje ministrskega predsednika barona Gautscha glede čeških šol na Dunaju in sklenila nastopiti vsa legalna pota v obrambo češkega šolstva na Dunaju.

Tržaški deželni zbor.

Trst, 2. oktobra. Na današnji seji je predlagal italijanski nacionalni Fiamin resolucijo glede ustanovitve italijanskega vseučilišča v Trstu in resolucijo glede učnega jezika na goriški ženski pripravnici. Obe resoluciji sta bili odkazani dež. odboru. Nato je vladni zastopnik odgovarjal na interpelaciji slovenskih in italijanskih narodnjakov glede ljudskega štetja. Med odgovorom se je vnel med Rybašem in italijanskimi narodnjaki prepir, ker je dr. Rybaš vzel z zadovoljstvom na znanje vladno izjavo, da so magistratni organi pri ljudskem štetju uganjali falzifikacije. Sodr. Sinigaglia je interpeliral vladu o zdravstveni policiji z ozirom na razširjenost veneričnih bolezni. Nato je zbornica sprejela zakon o izpremembi občinskega štatuta glede na zgradbo malih stanovanj. Dež. zbor je pooblastil dež. odbor, da sam izvrši na zakonu male, nebitvene korekture, če se izkažejo potrebne za cesarsko sankcijo. Nato se je nadaljevala razprava o novem stavbnem zakonu. Prihodnja seja bo v terek opoldne.

Maročanska pogajanja.

Pariz, 3. oktobra. Snodnemu ministrskemu svetu je vnanji minister sporočil, da maročanska pogajanja dvirso napredujejo.

Bruselj, 3. oktobra. Poluradne vesti trde, da je pri zadnjih maročanskih pogajanjih ponujala Francija Nemčiji več koncesij na račun belgijske kolonije v Kongu.

Pariz, 3. oktobra. Ministrski svet je odobril odgovornemške vlade na francoske predloge. S tem so odstranjene zadnje zapreke mirni rešitvi maročanskega vprašanja.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba Zarje.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Največje podjetje konfekc. stroke je ogromna trgovina

O. Bernatovič

Ljubljana, Mestni trg šte. 5

katera ima že začetkom sezi

nad 30.000 kom. svežega blaga

po najnižjih cenah — in to:

nad 5000 kom. najfinjši oblek za gospode	nad 2000 kom. posamezn. filac in telovnikov
.. 2000 .. najfinjši površnikov, sportuif in zimskih sukenj	.. 3000 .. oblek za dečke in otroke
.. 3000 .. pelerin	.. 15000 .. najmodernejše konfekcije za dame in deklice.

Solidna postrežba!

Priznana nizke cene

'SLAVIJA' VZAJEMNO ZAVAR. BANKA V PRAGI,

ki je največji slovanski zavarovalni zavod v Avstriji, se najtopleje priporoča ter vabi p. n. slovensko občinstvo, da sklepa zavarovalne pogodbe, bodisi za življenje, proti požaru, proti ulomu ali pa proti razbitju stekla in ogledal, le pri njej. — BANKA 'SLAVIJA' ima posebno ugodne pogoje in prikladne načine za zavarovanje življenja. Njeni tarife za preskrbljenost za starost, za slučaj smrti roditeljev, za otrokom, so najcenejši. Ona razdeljuje ves čisti dobiček svojim članom. Banka 'Slavija' je res slovanska zavarovalnica z vseskozi slovansko narodno upravo. Življenske police banke 'Slavije' so neizpodbitne in nezapadljive. Gmotno podpira banka 'Slavija' narodna društva in organizacije, prispeva k narodnim dobrotinam namenom in stremi za izboljšanjem in osamosvojitvijo narodnega gospodarstva. Ogromni rezervni fond K 54.000.000 — jamčijo za popolno varnost. Čistega dobička je do sedaj izplačala svojim članom življenskega oddelka K 2.495.719.—. Kapitalij in škod pa je do sedaj izplačala K 109.356.861.—. — Vsa pojasnila daje ter cenike in razkazila razpošilja drage volje in poštne prosto

GENERALNI ZASTOP 'SLAVIJE'

VZAJEMNO ZAVAROVALNE BANKE V LJUBLJANI.

Kuč za slabokrvne in prebolele je zdravniško priporočeno črno dalmatinsko vino Kuč najboljšo sredstvo, 5 kg franko K 4-50.

Br. Novaković, Ljubljana.

Sodrug! Agitirajte za socialno demokratično časopisje! Vsak sodrug bodi naročnik našega lista, vsaka družina naj čita „Zarjo“.

:: Kavarna ::
Unione v Trstu
ulica Caserma in Torre Bianca
:: se priporoča. ::

Najbolj varno naložen denar!

Največja slovenska hranilnica!

Denarnega prometa do 31. dec. 1910 nad 564 milijonov kron.

Stanje hranilnih vlog:
nad 40 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
nad 1.200.000 kron.

Mestna hranilnica Ljubljanska

v Ljubljani, v lastni hiši, Prešernova ulica št. 3

sprejema vloge vsak dan in jih obrestuje po 4 1/4 % brez odbitka. Nevzdignjene obresti pripisuje vsakega pol leta h kapitalu. Sprejema vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar.

Denar in knjižice se lahko pošiljajo po pošti.

Za varnost vložnega denarja jamči zraven rezervnega zaklada še mestna občina Ljubljanska z vsem premoženjem in z vso davčno močjo. **Izguba vložnega denarja je nemogoča**, ker je po pravilih te hranilnice, potrjenih po c. kr. deželni vladi, **izključena vsaka špekulacija** z vloženim denarjem.

Za varčevanje ima vpeljene lične domače hranilnike, v podpiranje slovenskih trgovcev in obrtnikov pa

kreditno društvo.

Posoja na zemljišča po 5 % in proti poplačevanju dolga po najmanj 1/4 %. Dolžnik pa more svoj dolg poplačati tudi poprej, ako hoče. Posoja se tudi na menice in vrednostne papirje.

12-3

Vsaka gospodinja,

katera želi pripraviti dobro kavo, uporablja najraje „pravega“ Francka: s kavnim mlinčkom, ki se izdeluje temeljem največje skrbnosti že dolgo let v zagrebški tovarni.

Ta izborni domači izdelek najtopleje priporočamo.